

HUKUKUMUZDA KUMAR/ŞANS OYUNLARI

Hazırlayan: Av. Emir ŞAHİN

Kumar, yasalarımız kapsamında yasaklanmış bir iş/eylem olarak öngörülmüştür. Oynayana ve oynatana, hukuk devleti kural ve işleyişi kapsamında cezai yaptırım uygulanması kurala bağlanmıştır. Ancak hukuk sistemimizde oynayana ve oynatana cezai yaptırım uygulanması öngörülen kumar, literatürdeki kumar tanımından farklı olarak, kumarı önce ikiye ayırmış, sonra her hangi bir kabul edilebilir gerekçeye dayanmadan ikiye ayırdığı bu oyunun yalnızca bir türünü yaptırıma bağlanmıştır. Gerçekten de mevzuatımız kapsamında bazı iş/eylem kumar olarak değerlendirildiği halde benzer bazı iş/eylemler ise şans/talih oyunu olarak değerlendirilmiştir. Şans/talih oyunu olarak değerlendirilen oyunlar ise yasaklanmak bir kenara bizzat devlet eliyle teşvik edilmiş, edilmeye de devam edilmektedir.

İşbu yazı kapsamında ortaya koymak isteğimiz de, yasalarımız kapsamında kumar olarak değerlendirilen iş/eylem ile yine yasalarımız kapsamında talih/şans oyunu olarak değerlendirilen iş/eylemin, aslında aynı şey olduğunu ortaya koymaktır. Bu maksatla, aşağıda öncelikle kumarın ve şans/talih oyununun hukukumuzda ve literatürde nasıl tanımlandığından, sonrasında yasak olan kumara uygulanan cezai yaptırımdan ve son olarak da her iki oyun(!) türünün aynı kapsamda olduğu/olması gerektiğinden bahsedilecektir.

KUMAR VE ŞANS/TALİH OYUNU NEDİR?

Kumar

Bir ideal olarak mevzuatımızda ve iş bu çalışma kapsamında tek düzeliği sağlamak ve kumar konusundaki uygulamaları hakkaniyetli bir şekilde belirleyebilmek için öncelikle kumarın ne olduğunun ortaya konması gereklidir. Bu sayede hangi iş/eylemlerin kişilere, kurumlara ve de yerel yasalara göre değişmeden kumar olarak değerlendirilmesi gerektiği ile kumar konusunda hukuk devletinde olması gereken standartlar ortaya konabilecektir.

Hukuk sistemimizde devlet olarak adlandırılan sistemin bir parçası olan Türk Dil Kurumu kumarı,

“Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu” olarak tanımlamıştır. Literatürde ise o bazen *“bir oyunun, yarışmanın ya da belirsiz bir olayın sonucu üzerine, kazanç elde etmek amacıyla ortaya değerli bir şey ya da para koymak”*

olarak, bazen de

“ortaya para, mal vb. konularak oynanan şans oyunu; olumlu sonuç vermesi kuşkulu olmasına karşın her şeyi göze alarak girilen iş; para karşılığı oyun oynamak”

olarak tanımlanmıştır.

Hukuk sistemimizde yasak ve suç olarak değerlendirilen kumar, Türk Ceza Kanunu'nun 228. Maddesinde,

“kazanç amacıyla icra edilen ve kar ve zararın talihe bağlı olduğu oyun”

olarak tanımlanmıştır.

Hem Türk Dil Kurumunda hem literatürde hem de Türk Ceza Kanununda yapılan tanımlar göz önüne alındığında, temelde bütün tanımlamalar arasında pek de bir fark olmadığı görülmektedir. Biz, işbu yazı kapsamında kumar ile ilgili yapacağımız değerlendirmelerde Türk Dil Kurumunun yapmış olduğu,

“Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu”

tanımını esas alacağız. Zira söz konusu tanım hem pek çok tanımlamada geçen unsurları bünyesinde barındırma hem yapılan iş/eylemi tam olarak karşılama hem de günümüzdeki oynayış ve dile getiriliş halini yansıtmaya özelliğine sahiptir.

Talih/Şans Oyunu

Türk Dil Kurumu tarafından,

“Önceden ödeme yapıp daha sonra şansa dayalı olarak para kazanılan piyango, loto, spor toto, at yarışı gibi oyunlar”

olarak tanımlamıştır.

Yukarıda hem kumar hem de talih/şans oyunu ile ilgili tanımlara dikkat edildiğinde aslında bahsedilen her iki iş/eylemin **temelde aynı iş/eylem olduğu** görülmektedir. Zira her iki iş/eylem de belirsizlik ve talih/şans üzerinden kazandırma temeline dayanmaktadır. Esasen tanımlamaları aynı olan bu iki iş/eylemin hukuk sistemimizdeki farkı, yalnızca yaptırımı tabi olup olmaması ile birbirinden ayrılmaktadır.

KANUNLARIMIZDA KUMAR İŞ/EYLEMİNDE BULUNMANIN YAPTIRIMI:

Hukuk devletlerinde herhangi bir yaptırım öngörmeyen, kanunların hangi alanlarda düzenleme yapması gerektiğini ve de o alanların çerçevesini belirleme işlevi de olan anayasa metinleri mevzuatın temelini oluşturmaktadır. Bu kapsamda bizim hukuk sistemimizin temel metni olan Anayasamızda kumar ile ilgili düzenleme 58. maddenin ikinci fıkrasında

“Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

ifadeleri ile kendine yer bulabilmiştir. Kumar ile ilgili her ne kadar anayasada genel çerçeve hükmüne sahip olan hukuk sistemimiz, maalesef ayrıntılı ve düzenleyici hükümlere sahip olması gereken yasal düzenlemelere pek sahip değildir. Var olan yasa hükümleri de caydırıcılıktan çok uzaktır.

Bu kapsamda düzenlemeyi bünyesinde bulunduran yasalardan olan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, kumar oynayanlara ve kumar oynamak sureti ile elde edilen gelirlere uygulanması gereken tedbirlerin ne olması gerektiğini 34. maddede düzenlemiştir. Söz konusu maddede

“(1) Kumar oynayan kişiye, yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, kumardan elde edilen gelire el konularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir ...”

hükmünü içermektedir.

Kumar oynamayı kabahat olarak değerlendiren hukuk sistemimiz, kumar oynamak için yer ve imkan sağlamayı ise suç olarak değerlendirmiştir. Bu kapsamda düzenlemeyi bünyesinde barındıran 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 228. maddesi

“(1) Kumar oynanması için yer ve imkan sağlayan kişi, bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Çocukların kumar oynaması için yer ve imkan sağlanması halinde, verilecek ceza bir katı oranında artırılır. (3) Bu suçtan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur...”

hükmünü içermektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi mevzuatımız, kumar olarak tanımlanan iş/eylem için her ne kadar hem içerik hem de yaptırım açısından pek de etkili olmayan hükümler içerse bile yine de bir yaptırım uygulanmasını öngörmektedir. Ancak aşağıda gerekçeleri ile belirtilmiş olan ve aslında kumar olarak değerlendirilmesi gereken talih/şans oyunları ile ilgili bu nitelikte her hangi bir yasa, yönetmelik hükmü bulunmamaktadır.

Aksine sözde şans/talih oyununun kim tarafından, nasıl oynatılması gerektiği, oynanan ve kazanılan oyunun nasıl vergilendirmesi gerektiği gibi hususlarla ilgili yasalar bulunmaktadır.

KUMAR VE TALİH/ŞANS OYUNU EŞ DEĞERDİR

Yukarıya, şans oyunları ile ilgili Türk Dil Kurumunun aktarılan tanımında da belirtildiği gibi bu kapsamda sayılabilecek talih/şans oyunları piyango, loto, spor toto, at yarışı gibi oyunlardır. Söz konusu oyunlar, kanunla kurulmuş bağımsız ve ayrı tüzel kişiliği olan kamu kurumlarının düzenleme yetkisi altındadır. Bu kapsamda bünyesinde pek çok talih/şans oyunu düzenleme yetkisi bulunan kuruluşların başında Milli Piyango İdaresi gelmektedir. Yine benzer yetkilere sahip olan Türkiye Jokey Kulübü, Spor Toto Teşkilatı ilk anda akla gelen kurumlardır.

Yukarıda belirtilen ve benzeri kurumlar tarafından düzenlenen talih/şans oyunları öyle bir noktaya gelmiştir ki hem devleti oluşturan kurum ve kuruluşlar hem de sorumluluk noktasında olan bireyler tarafından adeta daha çok kişi tarafından daha çok adette/sayıda oynansın diye teşvik edilmektedir. Bu teşvik öyle bir noktaya gelmiştir ki bazen oynanan

kumar adının yanına, toplumun çoğunluğu için kutsal sayılabilecek, “**milli**” kelimesi bazen ise kumarın panzehiri olarak tavsiye edilen “**spor**” kelimesi ile pazarlanmıştır.

Belirtilenler şüphesiz hukuk devletinde izaha muhtaç hallerdir. Hem de yukarıya aktarılan Anayasanın 58. maddesi ortada iken.

Bizce, belirtilen kurumlar, Türk Ceza Kanununda tanımı yapılan, kumar iş/eyleminden pek de farkı olmayan oyunlar düzenlemektedirler. Gerçekten de yasak kapsamında olan kumar ile yasal olan talih/şans oyunu hem toplumda hem de bireyde yaptığı etki, oynayan ve oynatanın kazanç ve kayıp halindeki halleri, oynama gerekçeleri, kolay yoldan zengin olma hayali sunması, tembelliği ve miskinliği teşvik yönü, diğer alkol, sigara, uyuşturucu gibi bağımlılıkları tetikleme ve geçişkenliği kolaylaştırma özelliği gibi özellikleri bakımından aynı etkilere sahiptir.

Bunca aynılığa ve ortak noktaya sahip olan iki türün tek farkı ise mevzuatta kumar olarak tanımlanan iş/eylemin yasaklanmış olması ile mevzuatta talih/şans oyunu olarak tanımlanmış olan iş/eylemin yasaklanmak bir kenara daha fazla oynanması için teşvik ediliyor olmasıdır. Ancak belirtilen bu fark da her iki türün aynılığını değiştirmemektedir. Hatta talih/şans oyunundan kazanılan bedelin vergiye tabi tutulması ile adeta kutsallaştırılması bile her iki oyunun aynılığını değiştirmeye yetmemektedir.

O halde her yönü ile eşdeğer olan bu iki oyunun tek bir adı, o adın da KUMAR olması gerekli ve kafidir. Sonrasında ise yapılması gereken hukuk devletinde olması gerektiği gibi kumarın her türüne aynı yaptırımını uygulamak olmalıdır.

Halkının değerlerini de içinde barındıran hukuk devletinde asla olmayacak uygulamalar maalesef bizim ülkemizde yaşanmaktadır. Bu kapsamdaki uygulamalara örnek olarak, geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın ve gençlerimizin yetiştirildiği Milli Eğitim Bakanlıklarına bağlı pek çok okulun adında “**milli piyango**” ibaresine yer verilmesi.

Ayrıca öncelikle gençlerin, hatta tüm toplumun ilgilendiği futbol oyununu düzenleyen Federasyonun, oynanan oyunun bağlı olduğu ligin adını kumarın bir çeşidi olan “**Spor Toto Ligi**” olarak belirlemesi, bu uygulamalardan sadece bir kaçıdır.

Bu uygulamaların varlığından daha kötü olan ise bu hukuka aykırılıkların düzeltilmesi taleplerinin, kurum ve kişiler tarafından hukuka aykırı biçimlerde reddedilmesidir.

Halkın değerlerini bünyesinde barındıran hukuk devletinde, kumarla mücadele edebilmek için doğru yol ve yöntem izlenmelidir. Bizce, devlet tarafından aciliyet sırasına göre izlenmesi gereken doğru yol ve yöntem sırası ile;

1. Çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitim aldığı okul adlarında yer alan “*milli piyango*” ibaresinin derhal çıkartılması,
2. Tüm toplumun takip ettiği futbol liginin adında yer alan “*Spor Toto*” ibaresinin derhal çıkartılması,

3. Yüksek oranlarda vergi alabilmek için, halkın kolay yoldan para kazanma yatkinliğının kullanılmasına son verilmesi,
4. Kumarın tanıtımının ve bilinirliğinin azaltılması için öncelikle tanıtım ve reklam ile bu amaçla yapılan sponsorlukların, **sigara ve alkolde olduğu gibi** derhal yasak kapsamına alınması,
5. Devlet adına beyanda bulunan kişi ve kurumların söylemlerinde ve uygulamalarındaki kumara pirim veren söz ve davranışlarının sona erdirilmesi,
6. Anayasada, gençler için öngörülen kumardan koruma tedbirlerinin toplumun tamamına teşmil edilmesi,
7. Anayasal düzenlemeden sonra anayasa hükümlerinin uygulanabilirliğini sağlamak adına yasal zeminde kumar oynayan ve bilhassa kumar oynatan için gerekli yaptırımların etkin bir şekilde düzenlenmesi,

gereklidir.

Belirtilen tedbirleri almakla, kumarın, önce bireye sonrasında da tüm topluma verdiği/vereceği zararı ve hasarı en aza indirmek mümkün olabilecektir.

Türkiye Yeşilay Cemiyeti olarak, yukarıdaki açıklamalarımız kapsamında adının önünde “*Milli Piyango*” olan okullarımızın bulunduğu il valilerine aşağıdaki ihtarnameyi göndermiş bulunuyoruz. İhtarnamemizde okulların adlarının önündeki Milli Piyango ibaresinin silinmesini talep ettik. Muhatap Valilerimizden gelen cevabi yazıyı (ki tamamı aynı minval üzeredir) da aşağıda alıntılanış bulunuyoruz.

Valiliklerin red kararlarına karşı Bakanlık nezdinde şikayette bulunduk.

Bu aşamadan sonra gelecek red cevaplarına karşı dava açacağız. Bu okulların isimlerinden “*Milli Piyango*” ibaresinin çıkarılmasını talep edeceğiz.

Yeşilay “Kamu Yararına Dernek” statüsündedir. Kamu yararını ilgilendiren ve Yeşilay Tüzüğünde öngörülen amaçlar yönünde her tür yararlı faaliyete ekleneneğimiz gibi, ister özel ister kamu kurumu olsun tüm kurumların yasa dışı veya hukuka, kurumların varoluş sebeplerine aykırı eylem ve işlemlerine karış hukuku işleteceğiz. Hukuk mücadelesi, önümüzdeki dönemlerde Yeşilay’ın en önemli uğraş alanı olacaktır.

Saygılarımızla

Türkiye Yeşilay Cemiyeti